Каралды: гуманитар МБ утырышында җитәкче_____________ / Р.Р.Вәлиева/ Беркетмә № 1. 2020 ел. 28.08	Килешенде: укыту-тәрбия эшләре буенча директор урынбасары _________/Л.М.Леонтьева/ 31. 08 2020 ел.	Расланды: Мәктәп директоры _______ /Р.И.Солягина/ Боерык № 74-о 31.08 2020 ел

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе
“Нармонка урта гомуми белем мәктәбе”

Татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Вафина Розалия Гомәр кызының 1 нче сыйныф өчен 2020 – 2021 нчы уку елына
туган (татар) тел фәненнән эш программасы.

2020-2021 нче уку елы

Татар теленнән укыту-тематик планлаштыру :

1 нче сыйныф

Укытучы:

Сәгать саны 68сәг.

Барлыгы 68 сәг.; атнага: 2 сәг.

Планлаштыру: К.С.Фәтхуллова, Р.З.Хәйдәрова "Рус телендә сөйләшүче балалар өчен татар теле һәм әдәби уку" предметыннан программа (1-4нче сыйныфлар), Казан: Мәгариф, 2011.

Дәреслек: "Күңелле татар теле" , 1 нче класс. Р.З.Хәйдарова, Н.Г. Галиева,Г.М. Әхмәтжанова 2012 ел.

Татар теленнән эш программасы
1 нчы сыйныф
(34 сәг.)

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1 .“Мәгариф турында” РФ (29.12.2012 № 273-ФЗ)

2. К.С.Фәтхуллова, Р.З.Хәйдәрова “Рус телендә сөйләшүче балалар өчен татар теле һәм әдәби уку” предметыннан программа (1-4нче сыйныфлар), Казан: Мәгариф, 2011.

3. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы МБОУ Нармонка урта гомуми белем бирү мәктәбенең башлангыч төп белем бирү программасы . Боерык №70-о 29.08.2015ел(боерык № 118-0 23 октябрь 2017 ел үзгәрешләр кертелде.)

4. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы МБОУ Нармонка урта гомуми белем бирү мәктәбенең 2020-2021 нчы уку елына“Укыту планы”(Педсовет беркетмәсе №9, 31 .08.2019 ел. Директор боерыгы № 74-0 ,31.08.2020ел.);

5. Федераль дәүләт белем стандартлары ,төп башлангыч белем бирү,РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы приказы №373, 06.10.2009.

6. 2020-2021 нчы уку елына ТР ның дәүләт аккредитациясе булган гомумбелем бирү учреждениесендә куллану өчен тәкъдим ителгән региональ дәреслекләр исемлеге.(Педсовет беркетмәсе №8, 27.08.2020. Директор боерыгы № 73-0 27.08.2020ел)

7.Дәреслек: Күңелле татар теле , 1нче класс. Р.З.Хәйдәрова, Г.М. Әхмәтҗанова, Н.Г.Галиева, 2016 ел.

8. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе Нармонка гомуми белем мәктәбе”нең 2020-2021 нче уку елына укыту планы буенча 1 нче сыйныфта (рус төркеме) әдәби уку дәресләренә атнага1 сәгать вакыт бирелә

Рус мәктәпләрендә укучы рус телле балаларга татар теле укытуның төп максатлары:

Билгеле булганча, укытуның максаты җәмгыять тарафыннан куелган социаль заказ белән билгеләнә. Татарстан Республикасының белем бирү системасына куйган төп бурычы - иҗади фикерләүче, инициативалы, иҗтимагый тормышта актив катнашучы, белемле һәм ике дәүләт һәм чит телләрдә дә иркен сөйләшеп аралашучы билингваль (полилингваль) шәхес тәрбияләү.

Рус телле балаларга татар теле укыту максаты киңкырлы һәм ул берничә аспекттан тора: танып белү, үстерү, тәрбия, белем бирү. Бу максатка ирешү өчен, түбәндәге **бурычларны** хәл итү сорала:

татар сөйләмен тыңлап аңларга күнектерү;

татар этикеты тәгъбирләрен кертеп, бирелгән ситуация буенча диалогик сөйләм оештырырга өйрәтү;

программада күрсәтелгән лексик темалар буенча телдән яки язмача монологик сөйләм булдыруга ирешү;

карап чыгу, танышу, өйрәнү, эзләнү максаты белән уку төрләрен кулланып, төрле жанрдагы текстларны аңлап уку күнекмәләрен үстерү;
татар телендәге сөйләмне фонетик, лексик, грамматик яктан дөрес төзергә күнектерү;
татар халкының фән, мәгариф, сәнгать, мәдәният өлкәсендәге казанышлары, күренекле шәхесләре белән таныштыруны дәвам итү;
халыкларның үзара аңлашып, тату яшәвенә омтылыш тәрбияләү

1.Танып белү максатының эчтәлеге

Татарстан Республикасында яшәүче һәрмилләт кешесенә, үз халкы тарихыннан тыш,шушы төбәктә төп халык булып саналган татар халкы мәдәниятен, гореф-гадәтләрен, тарихи үткәнен, бүгенгесен, киләчәген белү зарур. Татар халкы белән кулга-кул тотынып яшәргә әзерләнүче һәр кеше бу халыкның бәйрәмнәрен, традицияләрен аңларга, хөрмәт итәргә, әдәбият-сәнгать вәкилләренең иҗади казанышлары белән үзенең рухи үсешен баета алу мөмкинлегеннәнфайдаланырга тиеш. Программа эчтәлеге телгә өйрәтү процессын бала өчен “башка дөньяга тәрәзә ачу” (И.Л.Бим) булырлык һәм шуның аркылы аның үз яшәешен дә тулырак аңлавына ярдәм итәрлек итеп сайлана.
Татар исемнәрен, Татарстанның табигатен, җирлеген, топонимикасын дөрес әйтә белергә өйрәтү, аларның семантикасы белән кызыксындыру, балалар фольклоры, татар халкы авыз иҗаты, әдәбият-сәнгать вәкилләре белән беренчел таныштыру - башлангыч этапта танып белү максатының төп эчтәлеген тәшкил итә.

2. Үстерү максатының эчтәлеге

Шәхеснең белемле булуы, тәрбиялелек һәм аның фикерләүсәләте үсеше дәрәҗәсеннән дә тора. Укыту процессында үстерү, тәрбия максатларын даими күзаллап эшләү - укытуның практик ягы уңышлылыгының алшарты (Л.С.Выготский).
Балаларның психик үсешен түбәндәге юнәлешләрдә үстерүгә аеруча игътибар таләп ителә:
- фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дидуктив фикерләү;
- хәтерне үстерү (ихтыярый, ихтыярсыз), игътибарлылыкны үстерү;
- аралаш белү сәләтен үстерү (аралашучанлык, хисселек, эмпатияхисләре);
- ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләрне үстерү.
Программага сайланга эчтәлек нигезендә сөйләм эшчәнлегенең барлык төрләре буенча да эш оештырганда бу максатлар беренче планга куела.

3. Тәрбияви максатның эчтәлеге

Укучыларның тиешле дәрәҗәдәге тәрбиялелегеннән башка укыту процессын оештыру мөмкин түгел. Тәрбия процессы укытуның эчтәлеге һәм методлары белән бәйле. Шуңа күрә программа эчтәлеген сайлаганда, материалның тәрбияви мөмкинлекләрен исәпкә алына. Балаларның яшь үзенчәлекләренә туры килгән, аларны кызыксындырган мораль проблемаларны ү зәченә алган эчтәлек, беренчедән, укыту процессында тәрбияви функция башкарса, икенчедән, турыдан-туры коммуникатив мотивация туу белән бәйле.
Башка милләт вәкилләренең күңелен яулардай, аларда гомумкешелек әхлакый сыйфатларны тәрбияләрдәй татар әдәбияты өлгеләре белән таныштыру шушы максатка буйсындырыла һәм сөйләшү-аралашуга алып чыгуга кулайрак булган әдәби әсәрләрнең авторлары тәкъдим ителә.

4. Белем бирү максатының эчтәлеге:

Укучыларның татар теле буенчалексик, грамматик күнекмәләре филологик белемнәр суммасы дәрәҗәсендә генә калмыйча, ә сөйләм эшчәнлегенең барлыктөрләрендә дә аралашуда кулланырлык дәрәҗәгә җитүе зарур. Ягъни, укучылар, нинди дә булса сүзне, я грамматиккатегорияне тану, аеру, аңлау, тәрҗемә итү дәрәҗәсендә генә түгел, аларны аралашу максатында мөстәкыйль кулланырлык

дәрәҗәдә өйрәнергә тиешләр. Шул вакытта гына татар телен дәүләт теле буларак өйрәнү бурычы үтәлә.Укучының гомуми урта белем бирү мәктәбен тәмамлаганда сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча түбәндәге белемнәргә ия булуы күздә тотыла.

СӨЙЛӘМ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ТӨРЛӘРЕНӘ ӨЙРӘТҮГӘ ТАЛӘПЛӘР

Тыңлап аңлау

Укытучының дәрес, уен ситуацияләре белән бәйле сорауларын, күрсәтмәләрен аңлау;

тыңлаганда җөмлә, сүз чикләрен билгеләү, интонацияне аеру;

сүзләрне, сүзтезмәләрне, җөмләләрне, грамматик формаларны бер-берсеннән ишетеп аера белү.

сүзләрне, җөмләләрне тыңлап тәрҗемә итә белү;

ишеткән сөйләмнең, җөмләнең эчтәлегенә төшенү.

Диалогик сөйләм

Өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшең белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү;

программада күрсәтелгән темалар буенча укытучының сорауларына жавап бирү һәм сораулар куя белү;

дәреслектә бирелгән үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү, программада күрсәтелгән коммуникатив максатлар буенча әңгәмәдә катнаша алу.

Монологик сөйләм

Җанлы һәм җансыз предметларны,рәсем, картина эчтәлеген сурәтләп сөйли белү;

тәкъдим ителгән план, терәк сүзләр ярдәмендә укылган өзек яисә караган рәсем буенча, өйрәнелгән җөмлә төрләрен файдаланып, хикәя төзү;

укыган хикәяләрнең эчтәлеген сөйли белү;

үзе, гаиләсе һәм дуслары турында кечкенә информация бирә белү.

Уку

Татар алфавитындагыхәрефләрнетаныйбелү;

хәреф-авазсистемасынаера, татар теленәхасбулганавазларныдөресәйтепукыйбелү;

дәреслектәукуөченбирелгәнҗөмләләрне, текстларныдөрес интонация беләнукыйбелү;

тексттагытынышбилгеләренә карата тиешле пауза һәм интонацияләрне үтәү,өтерләр янындагы сүзләрне тиңдәшлек, эндәшү интонацияләре белән уку;

укыган материалның эчтәлегеннән кирәкле мәгълүматны аерып ала белү;

кечкенә күләмле шигырьләрне яттан сөйләү;

укыганда сүзлекләр куллана белү.

Язу

Татаралфавитындагыхәрефләрне дөрес, матур яза белү;

дөрес күчереп язу күнекмәләрен булдыру;

бәйрәмнәр белән котлау, чакыру кәгазьләре язу;

конверт һәм дәфтәр тышына яза белү; программада күрсәтелгән темалар буенча, терәк сүзләр кулланып, хикәя язу күнекмәләре формалаштыру.

Планлаштырылган нәтиҗәләр

класс ахырына универсаль уку гамәлләре формалаштыру. УУГ.

баланың шәхси сыйфатлары, белем алуга әзерлеге һәм белем дәрәҗәсен , танып белүен үстерүгә сәләтле булуы;

(баланың белем алуга сәләтен һәм алган белемнәрен практикада куллана белү осталыгын булдыручы универсаль уку гамәлләре;

укучылар тарафыннан үзләштерелгән регулятив, танып белү, коммуникатив универсаль уку гамәлләрен чагылдыралар.

Шәхси нәтиҗәләр.

Туган республикага, туган илгә, халкына, ил тарихына карата гражданлык нигезләре, үз милләтен ярату, татар булуы белән горурлану хисләре формалаштыру;

табигать, халык, культура, дин төрлелеген берләштергән дөньяга социаль караш формалаштыру;

башка халыкларның культурасына, тарихына хөрмәтле караш, башкалар фикеренә карата түземлелек формалаштыру;

укучының тоткан урынын, укучы ролен кабул итү, укуга карата кызыксыну уяту, укуның шәхсән мәгънәсен аңлауны формалаштыру;

әхлакый нормаларны кузаллауга нигезләнеп, укучының үз эшләгән эшләре өчен шәхси җаваплылыгын, мөстәкыйльлеген үстерү;

эстетик ихтыяҗ һәм хис формалаштыру;

башкалар хисен аңлау, кайгырта белү, шәфкатьлелек, мәрхәмәтлелек, әхлакый хисләрен үстерү;

балаларның дуслары, олылар белән хезмәттәшлек итү күнекмәләрен формалаштыру, конфликтлы ситуацияләрне булдырмау һәм алардан чыгу юлларын таба белүләрен үстерү;

куркынычсыз һәм сәламәт яшәү рәвеше формалаштыру, төрле тормыш ситуацияләренә һәм әдәби әсәрләрдәге геройларның гамәлләренә кешелек нормаларыннан чыгып бәя бирү;

иҗади хезмәткә, эшнең нәтиҗәсенә мотивация булдыру, материаль һәм рухи байлыкларга сак караш формалаштыру.

Шәхси универсаль уку гамәлләре:

“Гаилә”, “туган ил”, “мәрхәмәтлелек”, “башкаларга карата түземлелек” төшенчәләрен кабул итү, аларның кадерен белү;

Туган республикага, гаиләгә, туганнарга карата хөрмәт, әти-әнине ярату; үз милләтеңне ярату, татар булуың белән горурлану;

укуга карата кызыксыну хисе булу, укучы ролен үзләштерү;

әдәби әсәрләрдәге төрле тормыш ситуацияләрен һәм геройларның гамәлләренә кешелек нормаларыннан чыгып бәя бирү;

Предметара нәтиҗәләр

Регулятив универсаль уку гамәлләре:

Эшчәнлек өчен эш урынын әзерләү.

Укытучы ярдәме белән эшне планлаштырырга өйрәнү.

Укытучы ярдәмендә эшнең дөреслеген тикшерү.

Эш сыйфатына бәя бирә белү.

Эш барышында гади генә эш приборлары белән эш итә белү.(линейка, бетергеч, карандаш,)

Танып белү универсаль уку гамәлләре:
Дәреслек белән эш итә белү.
Хәрефләрне танып, текстны (хикәя, шигырь, әкиятне) сәнгатьле итеп уку.
Этнокультура өлкәсенә караган сүзләр булган текстны, сүзлекләр кулланып, аңлап уку.
Текстта очраган таныш сүзләргә таянып, яңа сүзләрнең мәгънәсен төшенү.
Текстны сәнгатьле итеп укыгач, сорауларга җавап бирү.
Укытучының авыр булмаган сорауларына җавап бирә, тиешле мәгълүматны дәреслектән таба белү.
Предметларны, чагыштыра, охшаш һәм аермалы якларын билгели белү.
Укылган яки тыңланган зур булмаган текстның эчтәлеген сөйли белү.

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре:
Дәрестә һәм төрле ситуацияләрдә диалогта катнаша белү
Укытучының, классташларның сорауларына җавап бирү;
Сөйләм этикеты нормаларын үтәү: исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт белдерә белү.
Башкаларның сөйләмен тыңлый һәм аңлый белү.
Парларда эшли белү.

Программаның эчтәлеге

Башлангыч мәктәптә татар телен укыту өч этапка бүленә: **I** этап — 1 нче сыйныф (нигез салу этабы); **II** этап — 2—3 нче сыйныфлар (төп этап); **III** этап — 4 нче сыйныф (гомумиләштерү этабы).

1 класс

№	**Сәгать саны**	**Тема**	**Лексика**	**Грамматика**
1	8	Әйдәгез танышабыз	Исәнмесез,хәерле көн,син,кем?Мин, кыз,малай,исем,ничек?Сау булыгыз, балалар,укытучы,әйе,юк,түгел,ул, хәлләр,рәхмәт,яхшы,Казан,Чаллы, Алабуга,Чистай,Зәй,Әлмәт,шәһәр, авыл,сыйныф,ничә?ничәнче?яшь, 1-10га кадәрге саннар,саный,гөмбә, агач,чәчәк. Нәрсә?Дәфтәр,китап,бетергеч,каләм, карандаш,бир,әле,мә,кирәк(кирәкми).	Зат алмашлыкларының берлектә тартым белән төрләнеше (минем,синең,аның). Ничек? соравы белән сорау җөмләтөзү. -мы/-ме сорау кисәкчәләрен сөйләмдә куллану. Яши фигыленең берлек санда зат белән төрләнеше. Кайда? соравы белән сорау җөмлә төзү. Ничә? соравы белән сорау җөмлә төзү. Уку-язу әсбапларының исемнәре белән җөмләләр төзү
2	6	Урман дусларыбыз	Поши,куян,аю,бүре,төлке,тиен,керпе, дус,фил,жираф,арыслан,бака,нинди? Су,балык,җир,куркак,хәйләкәр,усал, зур,кечкенә,соры,җырлый.	-лар/-ләр күплек кушымчаларын сөйләмдә куллану. Әле кисәкчәсен сөйләмдә куллану. Сыйфат+исем конструкциясен сөйләмдә куллану. Нинди? соравы белән сорау җөмлә төзү.

				Яши фигыленең юклык формасы белән таныштыру.
3	4	Спорт бәйрәме	Кош,йөгерә,сикерә,йөзә,оча,нишли? Алар,бас,утыр,гафу ит(егез),ярый, тиз,әкрен,көчле,җиңел,авыр,көлә, ярыш,ярыша,җиңә,җиңүче.	Хәзерге заман хикәя фигыльнең берлектә 1, 3нче зат формаларын сөйләмдә куллану. Нишлисең? соравы белән сорау җөмлә төзү. Боерык фигыль формасын сөйләмдә куллану.
4	5	Без дәрестә	Тәнәфес,дәрес,рәсем,татар теле,рус теле, укый,яза,рәсем ясый,мәктәп,бар, бүген, укучы, өстәл,белән,астында,өстендә,ничәледүртле,би шле, өчле, ала,матур,чиста.	Исемнәрнең 1, 2нче затта берлектә тартым белән төрләнеш формаларын сөйләмдә куллану. Саша белән утыра,акбур белән яза структураларын сөйләмдә куллану. Астында,өстендә бәйлек сүзләрен сөйләмдә куллану.
5	6	Йорт хайваннары һәм кошлары	Сыер,сарык,ат,кәҗә,дуңгыз,песи,эт,әтәч, тавык,каз,үрдәк,чеби,бәбкә, кая?кемгә? кайдан?кайчан?күл,кайта.	Исемнең урын-вакыт килеше. Кая? соравы кулланып,җөмлә төзү. Исемнәрне чыгыш килешендә сөйләмдә куллану.
6	4	Без хезмәт яратабыз. Бакчада.	Кишер,шалкан,кыяр,бәрәңге,суган,кәбестә, кабак,алма,җиләк,җир,ялкау,эшчән, сибә,җыя,бакча,ярата,үсә,чәчә,казый,уңыш.	Хәзерге заман хикәя фигыльнең 3нче зат барлык формасын сөйләмдә куллану,юклык формасы белән таныштыру.
7	5	Ел фасыллары. Кыш	Кыш бабай,Кар кызы,яңа ел, чыршы,кыш, килә,бүләк, шар,курчак, машина, бир әле Чана,чаңгы,тимераяк,шуа, тау, боз, әйе, юк, түгел, Салкын, җил, көн,җылы, кояшлы Кара, ак, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, әйдә чыгабыз	1,2,3 зат исемнәр ,фигылләрне дөрес куллану, уалашу функцияләрен формалаштыру Бүген көн матур, ил юк,салкын түгел, урамда рхәт конструкцияләрен сөйләмдә куллану.
8	6	Безнең гаилә	Әти, әни, әби, бабай, эне, сеңелем,апа, абый, гаилә, тату, телевизор карый,	Дөрес итеп җөмләләр төзи белү
9	5	Сәламәт бул1	Тән әгъзаларын атаучы лексика;дару, авырта, сабын,тарак,сөлге,теш щёткасы, юына,чистарта,юа . Зарядка яса, чана шу, тимераякта шу, йөз,йөгер, суган аша,сөртә,юа	Исемнең күплек санда 1нче,2нче затта тартым белән төрләнеше (грамматик төзелмә формасында). -мы/-ме кисәкчәсен кулланып, срау бирү. Исем+боерык фигыль төзелмәсе.
10	3	Татар халык ашлары	Татар халкының милли ризыклары. Туган көн, бәхет телим , чәчәк, сәламәтлек,бәхет телим,бүләк	Хәзерге заман хикәя фигыль -мы,- ме сорау кисәкчәләрен кулланып мәгълумат ала белү күнекмәләрен камилләштерү; Нинди ризыклар яратканыңны,нинди ризык кирәк икәнен ,нәрсә белән чәй эчкәнеңне әйтә белү.
11	7	Кибеттә	Ипи, сөт, май, сыр, шикәр, кәнфит, аш,чәй,баллы, ачы , Чынаяк,чәйнек тәлинкә, чәнечке, кашык, пычак, кисә, Ничә? Ничә сум? Күлмәк,чалбар итек,итәк, бү рек, читек, бия	Дөрес итеп җөмләләр төзи белү. Эч,аша фигыльләрен 1,2,3 затта берлек санда куллана белү. Мин пычак белән ипи кисәм; Мин кашык белән ашыйм төзелмәләрен формалаштыру.

			ләй,башлык , тун ,киемнәр	Ничә? Ничә сум? Сорауларын сөйләмдә куллана һәм аларга җавап бирә белү,-мы,-ме сорау кисәкчәләрен сөләмдә куллана белү
12	5	Без шәһәрдә яшибез	Чиста,матур, кечкенә , зур,пычрак, Мин машинада барам.Мин автобуста барам,	Исемнең төшем,юнәлеш, чыгыш, урын-вакыт килеше.Хәзерге заман хикәя фигыльнең 1нче затта күплектә куллану.
13	4	Җәй җитә	Кояш балкый, күбәләкләр,оча, чәчәкләр үсә, җиләк-җимеш пешә, урамда җылы.	Җәйге ял турында сөйли белү күнекмәләрен формалаштыру. Җәйге ял турында сөйли белү күнекмәләрен формалаштыру Дусларны Сабантуй бәйрәменә чакыра белү; бәйрәмдә нишләгәнеңне әйтә белү.

68 сәг.

Белем бирү эчтәлегенең мәҗбүри минимумы, укучыларның белем дәрәҗәсенә таләпләре

1нче сыйныф укучыларының белем бирү эчтәлегенең мәҗбүри минимумы һәм белем дәрәҗәсенә таләпләре:

Исемнәрнең берлек һәм күплек саны.
Исемнәргә кем? нәрсә? сорауларын куя белү.
Исемнәрнең 1, 2, 3 затта берлек санда тартым белән төрләнеше белән таныштыру.
Исемнәрнең урын-вакыт, юнәлеш, чыгыш килешләрендә төрләнеше белән танышу.
Зат алмашлыкларын берлек санда сөйләмдә куллану.
-мы/-ме, түгел кисәкчәләрен, хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасын (-мый/-ми) сөйләмдә куллану.
Кайда? Кая? Кайдан? сорауларын кулланып төзелгән сорау җөмләләр белән таныштыру.
Микъдар һәм тәртип саннары белән таныштыру (1-20 саннары).
Ничә? Ничек? Нинди? Нишли? Кайчан? сорауларына җавап бирә белү.
Белән бәйлеген исем белән сөйләмдә куллануны таныштыру.
Хәзерге заман хикәя фигыльнең I, II, III зат берлек сан формаларын сөйләмдә куллану.
Боерык фигыльнең II зат берлек һәм күплек сан формалары белән таныштыру.
Бу күрсәтү алмашлыгын сөйләмдә куллану.
Сыйфат+исем төзелмәсен сөйләмдә куллану.
Һәм теркәгечен сөйләмдә куллану.
Сан+исем төзелмәсен сөйләмдә куллану.
Без зат алмашлыгын сөйләмдә куллану
Башлангыч этапта өйрәнү өчен тәкъдим ителгән шагыйрьләр һәм язучылар: Г.Тукай, М.Җәлил, А.Алиш, Ф.Кәрим, Х.Гарданов, Б.Рәхмәт, Ә.Бикчәнтәева, Р.Миңнуллин, Г.Лотфи Җ.Тәрҗеманов, Ш.Галиев, Җ.Дәрзаман, Р.Вәлиева, Д.Аппакова, Р.Корбан, Н.Мадьяров, Г.Рәхим, Х.Халиков, И.Туктар, М.Газизов, Р.Батулла, Р.Мингалим, Р.Фәйзуллин, Г.Бәширов, К.Маховский, Л.Толстой, В.Осеева.

Орфографик и орфоэпик минимум.

Сузык һәм тартык авазлар, аларның аермасы. Калын һәм нечкә сузыклар. Яңгырау һәм саңгырау тартыкларны аерырга өйрәнү.

Татар һәм рус телләрендәге сузык һәм тартык авазларны чагыштырып, дөрес әйтә белү, транскрипция билгеләре белән таныштыру.
Сүзләрне иҗекләргә бүлү, иҗекләп икенче юлга күчерү. Иҗек калыпларына нигезләнгән уку кагыйдәләрен гамәли үзләштерү.
Озын һәм кыска сузыкларны сүзләрдә дөрес итеп әйтә белү.
Татар хәрефләренең кабул ителгән формаларын дөрес язу.
Сүз басымы. Сүзләрдә басымны дөрес кую.
Хикәя һәм сорау җөмләләрне интонацион яктан дөрес әйтергә гадәтләндерү. Җөмлә ахырында дөрес тыныш билгеләрен куеп язарга күнектерү.
Ялгызлык исемнәрен баш хәрефтән башлап язарга өйрәтү.
Матур һәм дөрес язу күнекмәләре булдыру.
Боеру максаты белән әйтелгән җөмләләрне аңларга өйрәтү.

Укыту - тематик планы

Предмет	**Сыйныф**	**Барлык сәгатьләр саны**	**Атнага сәгатьләр саны**	**Контроль күчереп Язу**	**Өйрәтү характерында мөстәкыйль эшләр саны**	**БСҮ дәресләре саны (мон., д/с)**	**Дәреслекнең авторы, елы**
Татар теле	1	68	2	2	1	1-диал. 1-мон.	Р. З. Хәйдәрова, Н. Г. Галиева. Күңелле татар теле, Казан. “Татармультфильм” нәшрияты. 2012

Укыту-методик комплект

Дәреслек:

1	Р. З. Хәйдәрова, Н. Г. Галиева.	“Күңелле татар теле”, дүртьеллык башлангыч мәктәпнең 1 нче сыйныф рус балалары татар теле һәм уку дәреслеге	2012	“Татармультфильм” нәшрияты

Укытучы өчен методик кулланмалар:

1	Р.З.Хәйдәрова	“Научно-педагогичесие аспекты билингвального образования в Республике Татарстан “ Набережные Челны ,2006.	2006	Набережные Челны .
2		”Фән һәм мәктәп”,”Мәгариф” журналлары		
3	Р.З. Хәйдәрова, Л.ӘГыйниятуллина	“Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле укыту” – 1,2 ,3 кл. Казан . ”Татармультфильм” нәшрияты, 2013.	2013	”Татармультфильм”
4	Р. З. Хәйдәрова, Н. Г. Галиева, Л.Ә.	Диск. “Күңелле татар теле”, “Рус телендә сөйләшүче	2013	“Татармультфильм”,

	Гыйниятуллина	балаларга татар теле укыту”		
5	Р. З. Хәйдәрова, Н. Г. Галиева, Л. Ә. Гыйниятуллина	Диск “Татар телен өйрәнәбез”, “Рус телендә сөйләшүче баллаларга татар теле укыту”	2012	“Татармультфильм”,
6		Диск “Габдулла Тукай”, Татарстан		
7	А. Ш. Асадуллин, Р. А. Юсупов	А. Ш. Асадуллин, Р. А. Юсупов “Рус телле балаларга татар телен укыту методикасы нигезләре”	2010	Мәгариф

Укучы өчен кулланмалар:

1	Р. З. Хәйдәрова, Г. М.Әхмәтҗанов а, Л.Ә.Гыйниятуллина	“Күңелле татар теле” дүртьеллык башлангыч мәктәпнең 1-4 нче сыйныфлары өчен рус балалары татар теле һәм уку дәреслекләре	2012-2014	“Татармультфильм”
2	Р.З.Хәйдәрова	“1-4нче сыйныфлар өчен татар теленнән эш дәфтәрләре”	2012-2014	
4	Р. З. Хайдарова, Р. Л. Малафеева	.Р. З. Хайдарова, Р. Л. Малафеева. Татарский язык в таблицах.		

Контроль-тикшерү материаллары:

1	Р,З.Хайдарова, Г.М.Әхмәтҗанова	Гомуми белем бирү оешмаларында рус телле балаларның татар теленнән белемнәрен контрольгә алу буенча биремнәр җыентыгы	2013-2014	Яр Чаллы нәшрияты

Электрон кулланмалар:

1	Диск “Заман”, “Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле укыту”	2008	Казан
2	Аудиодисклар “Җырлап-биеп уйныйбыз!”	2008	

Интернет ресурслар:

	http://www.edu.tatar.ru http://www.tatmedia.com http://www.tatar.ru http://www.selet.biz/ http://www.tatar.com.ru http://www.kltaphane.tatar.ryu http://www.matbugat.ru http://www.belem.ru

Рус телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбендә (рус балалары) укучыларының татр теленнән белем, осталык һәм күнекмәләрен бәяләү нормалары

Язу: (каллиграфик матур язу 2 юл).Орфографик хаталарга гына игътибар ителә; әгәр дә сүз берничә урында дөрес, ә аерым бер урында хаталы язылган икән ,бу ялгыш дип саналмый. Бер үк хата берничә сүздә кабатланса, бу бер ялгыш дип исәпләнә.

1.Контроль күчереп язу Пөхтә, орфографик хатасыз язылган эшкә “5”ле; ...әмма 1-3 төзәтүе яки 1-2 орфографик хатасы булса “4”ле; пөхтә язылмаса, 4-6 орфографик хатасы булса “3” ле, пөхтә булмаса, 6,артыграк орфографик хатасы булса “2”ле куела.

2.Контроль сүзлек диктанты . Пөхтә ,1орфографик хатасы булса “5”ле; пөхтә, 2-3 орфографик хатасы булса “4”ле; пөхтә язылмаган, 4-6 орфографик хатасы булса “3”ле; пөхтә түгел, 7, артыграк хатасы булса “2”ле куела.

3.Язма сөйләм (изложение) күнекмәләрен үстерү өчен, өйрәтү характерында яздырыла, бер билге куела. Өйрәтү характерындагы язма эшләрнең уңай билгеләре генә журналга куела.
Бирелгән темага эзлекле язылган,1 орфографик һәм 1 грамматик хатасы булса “5”ле; эзлекле язылган,ләкин эчтәлектә ялгыш җибәрелгән, 2-3 орфографик яки 2-3 грамматик хатасы булса”4”ле; эзлекле язылмаган, 4-6 орфографик яки 4-6 грамматик хатасы булса “3” ле, эзлекле язылмаган һәм эчтәлеге ачылмаган, 7дән артык орфографик яки 7дән артык тупас грамматик хатасы булган эшкә “2”ле куела

4.Диктант

Пөхтә ,1орф-к хатасы булса “5”ле; пөхтә, 2-3 орф-к хатасы булса “4”ле; пөхтә язылмаган, 4-6 орф-к хатасы булса “3”ле; пөхтә түгел, 7, артыграк хатасы булса “2”ле куела.

Йомгаклау билгесе чирек һәм ел ахырында куела. Ул, укучыларның телдән сөйләм күнекмәләрен, татар телендә аралаша алу осталыгын, шулай ук язма эшләрнең нәтиҗәләрен исәпкә алып куелырга тиеш.

5. Тест:

“5” – 95-100%
“4” – 94 – 80%
“3” – 66 – 79%
“2” – 65%тан кимрәк

Татар теленнән тематик план
1нче сыйныф (рус төркеме)
елга 68 сәгать

Дәрес номеры	Сәг. саны	Тема	Укучылар эшчәнлеге	Дата	
				план	факт
	Тема: Әйдәгез,танышабыз! (8 сәг.)				
1	1	Әйдәгез танышабыз. Синең исемең ничек?	Минем исемем.....	4.09	
2	1	Бу – кем? Бу нәрсә? Аәа җавап формасы.	Бу кем? соравы аша кирәкле информацияне ала белү.	7.09	
3	1	Раслау һәм кире кагу формасы. -мы/-ме сорау кисәкчәләре	Ачыклый белү (малаймы?, укучымы?)	10.09	
4	1	Хәлләр ничек? Соравы.	Әңгәмәдәшеңнең хәлен сорый белү.	14.09	
5	1	Татарстан шәһәрләре.Син кайда яшисең? соравы һәм аңа җавап формасы.	Татарстан шәһәрләре исемнәрен әйтә белү. Яшәү урыныңны әйтә белү.	17.09	
6	1	Мин авылда яшим.	Кемнең кайда яшәвен сорый һәм әйтә белү.	21.09	
7	1	Ничә яшь? соравы һәм аңа җавап формасы	Бер-береңнең яшен сорый һәм җавап бирә белү.	24.09	
8	1	Үзең турында сөйли белү.	Өйрәнгән сүзләрне кулланып, үзең турында сөйли белү.	28.09	
	Тема: Урман дусларыбыз (6 сәг.)				
1-2	2	Кыргый хайваннар	Кыргый хайван исемнәрен ,санын атый белү. презентация «Кыргый хайваннар»	1.10 5.10	
3	1	Кыргый хайван исемнәренең күплек сан формасы	Исемнәрнең күплек сан формасы белән таныштыру	8.10	
4	1	Нинди? Соравы һәм аңа җавап	Хайваннарны сурәтли белү.	12.10	

		формасы			
5	1	1 дән 10 га кадәр саннар.	1 дән 10 га кадәр саннарны үзләшерү.	15.10	
6	1	Рус халык әкияте “Төремкәй”	Әкиятне сәхнәләштерү.	19.10	
Тема: Спорт бәйрәме 4 сәг.					
1	1	Син нишлисең?	Үзеңнең хәрәкәтләрең турында хәбәр итә белү.	22.10	
2	1	Хикәя фигыльнең хәзерге заман 3нче затта берлек сан формасы	Куша һәм үтенә белү.Нишли? соравына җавап бирә белү күнекмәләрен формалаштыру	26.10	
3	*1*	*Ничә?* Соравы,аңа җавап формасы	Предметларның санын,исәбен әйтә белүгә ирешү.	29.10	
4	1	Тәртип саннары.Кем беренче килә7 соравына җавап формасы.	Тәртип саннарын сөйләмдә куллану белән таныштыру.Ничә? соравына җавап бирә белү;предметларның санын әйтә белү	9.11	
Тема : Мәктәптә 5 сәг.					
1-2	2	Уку-язу әсбаплары	Уку-язу әсбапларының исемен әйтә белү.	12.11 16.11	
3	1	Без дәрестә	Мәктәптә уку хезмәтен атый белү	19.11	
4	1	Без ничек укыйбыз?	Үзеңнең һәм иптәшеңнең ничек укыганын әйтә белү. Уку-язу әсбаплары сорый белү. Бер-береңнең укуы белән кызыксына белү. Билге алуың турында хәбәр итә белү.	23.11	
5	1	Кайда? соравы һәм аңа җавап бирү формасы	Предметларның урынын,санын әйтә белү	26.11	
Тема: Йорт хайваннары һәм кошлары 6 сәг.					
1-2	2	Йорт хайваннары һәм кошлары	. Йорт хайваннары һәм кошлары исемнәрен әйтә белү.	30.11 3.12	

3	1	Кая? соравы һәм аңа җавап формасы	Кая? соравын үзләштерү һәм ,аңа җавап буларак,исемнәрнең юнәлеш килеше формасы белән таныштыру	7.12	
4	1	Кайда? кайдан? сораулары һәм аларга җавап бирү	Очрашканда хәл сораша белү. Кайдан кайтканыңны әйтә белү.Кайта сүзе белән таныштыру	10.12	
5	1	Иптәшеңнең һәм үзеңнең нәрсә яратканыңны әйтү һәм сорау Нишли? соравы Г.Тукай "Гали белән кәҗә"	Иптәшеңнең һәм үзеңнең нәрсә яратканыңны әйт һәм сорый белү Кемнең нишләгәнен әйтә белү.	14.12	
6	1	Контроль күчереп язу.		17.12	
Тема : Бакчада 4 сәг					
1	1	Яшелчәләр	Яшелчә исемнәрен,санын,тәмен,төсен әйтә белү	21.12	
2	1	Кирәк,кирәкми сүзләре	Кирәк,кирәкми сүзләрен сөйләмдә куллануны камилләштерү	24.12	
3	1	Җиләк-җимешләр	Нинди яшелчә,җиләк-җимеш яратканыңны әйтә белү	11.01	
4	1	Рус халык әкияте "Шалкан"	Тәкъдим итә белү Шалкан" әкиятенең эчтәлеге белән таныштыру	14.01	
	Тема: Кыш җитте 5 сәг.				
1	1	Кыш билгеләре Кышкы сынамышлар	Кыш билгеләрен әйтә,кышкы уенга чакыра белү. Кире кага,раслый белү.	18.01	
2	1	Кыш бабай килә	Кыш бабай,Кар кызы исемнәрен әйтә белү	21.01	
3	1	Без уйныйбыз.	Эш-хәрәкәтне күплек санда әйтә белү Чана,чаңгы,тимераяк сүзләрен әйтә белү.Бу предметларның барлыгын,юклгын,нәрсә белән шуганыңны әйтә белү	25.01	
4	1	Төсләр	Предметларның төсен әйтә белү.Бер-береңнең яшен сорый белү	28.01	
5	1	Татар алфавитында хәрефләр тәртибе,татар теленә хас авазлар.	Татар алфавитында хәрефләр тәртибе белән таныштыру,татар теленә хас авазларны дөрес әйтү күнекмәләрен үстерү.	1.02	
Тема: Сәламәт бул! (5 сәг.)					

1	1	Гәүдә өлешләре	Гәүдә өлешләрен әйтә белү	4.02	
2	1	Кай җирең авыртканын сорау,әйтү.	Кай җирең авыртканын сорый,әйтә белү	15.02	
3	1	Сәламәт булу өчен киңәшләр бирү	Сәламәт булу өчен киңәшләр бирә белү	18.02	
4	1	Шәхси гигиена предметлары. Мин сабын белән кул юам төзелмәсе	Мин сабын белән кул юам төзелмәсе белән танышу Минем кулым чиста,минем кулым чиста түгел төзелмәләре.	22.02	
5	1	Контроль күчереп язу.		25.02	
Тема: Безнең гаилә (6 сәг)					
1	1	Минем гаиләм Г.Тукай “Безнең гаилә” шигыре	Үз гаиләң турында сөйли белү,иптәшеңнең гаиләсе турында сорый белү	1.03	
2	1	Гаиләдә кемнәр барлыгын әйтү,сорау	Гаиләдә кемнәр барлыгын әйтә белү,сорый белү	4.03	
3	1	Яз фасылы Язгы сынамышлар	Яз фасылы турында,язгы көнне сурәтләп сөйли белү	8.03	
4	1	Һава торышы	Һава торышын сорый,урамга чакыра белү.Яз-ның ошаганын,ошамаганын әйтә белү	11.03	
5	1	Фатыйх Кәрим “Яз җитә”	Аңлап,сәнгатьле укый белү	15.03	
6	1	Сөйләмдә”тәмле сүзләрне” куллану	Сөйләмдә”тәмле сүзләрне” куллана белү	18.03	
Тема: Татар халык ашлары (3 сәг)					
1	1	Татар халык ашлары.	Ризыкларның атамасын әйтә белү күнекмәләрен формалаштыру	1.04	
2	1	Табын янында	Нинди ризыклар яратканыңны,нинди ризык кирәк икәнен,нәрсә белән чәй эчкәнеңне әйтә белү	5.04	
3	1	Туган көн белән котлау	Туган көн белән котлый белү	8.04	

Тема: Кибеттә 7 сәг.					
1	1	Ашамлыклар	Азык-төлек исемнәрен,нәрсә ашаганыңны,эчкәнеңне әйтә белү	12.04	
2	1	Ашамлыклар кибетендә	Кибеттә сатып ала белү	15.04	
3	1	Савыт-саба.	Мин пычак белән ипи кисәм;мин кашык белән аш ашыйм төзелмәләрен сөй- ләмдә куллана белү	19.04	
4	1	Савыт-саба кибетендә	Ничә?Ничә сум тора?сорауларын сөйләмдә куллана һәм аларга җавап бирә белү;-мы/-ме кисәкчәләрен сөйләмдә куллана белү	22.04	
5	1	Киемнәр	Кием-салым исемнәрен әйтә белү	26.04	
6	1	Төсләр	Төсләрне кулланып сөйләшә белү.	29.04	
7	1	Киемнәр кибетендә	Киемнәрнең төсен,исемен,нинди кием кигәнеңне әйтә белү		
Тема:Без шәһәрдә яшибез 5 сәг.					
1	1	Безнең шәһәр	Чиста,матур,кечкенә,зур,пычрак сыйфатларын кулланып.сурәтли белү күнекмәләрен үстерү	3.05	
2	1	Кайда? соравы	Кайда? соравына җавап бирә белү күнекмәләрен камилләштерү	6.05	
3	1	Исемнәрнең юнәлеш,чыгыш килеше	Исемнәрнең юнәлеш,чыгыш килешендә куллану күнекмәләрен камилләштерү	10.05	
4	1	Исемнәрнең урын-вакыт килеше	Исемнәрнең урын-вакыт килешендә куллану күнекмәләрен камилләштерү	13.05	
5	1	Өйрәтү характерындагы мөстәкыйль эше.	Йомгаклау	17.05	
Тема: Җәй җитә(4 сәг)					
1	1	Күңелле җәй	Җәй турында сөйли белү.Җәйге көнне тасвирлый белү	20.05	
2	1	Габдулла Тукай “Бала белән күбәләк”	Аңлап,сәнгатьле укый белү күнекмәләрен формалаштыру	24.05	
3	1	Бәйрәмнәр Сабантуй-күңелле бәйрәм	Татарстанда үткәрелә торган бәйрәмнәр турныда сөйли белү күнекмәләрен камилләштерү	27.05	
4	1	Йомгаклау			